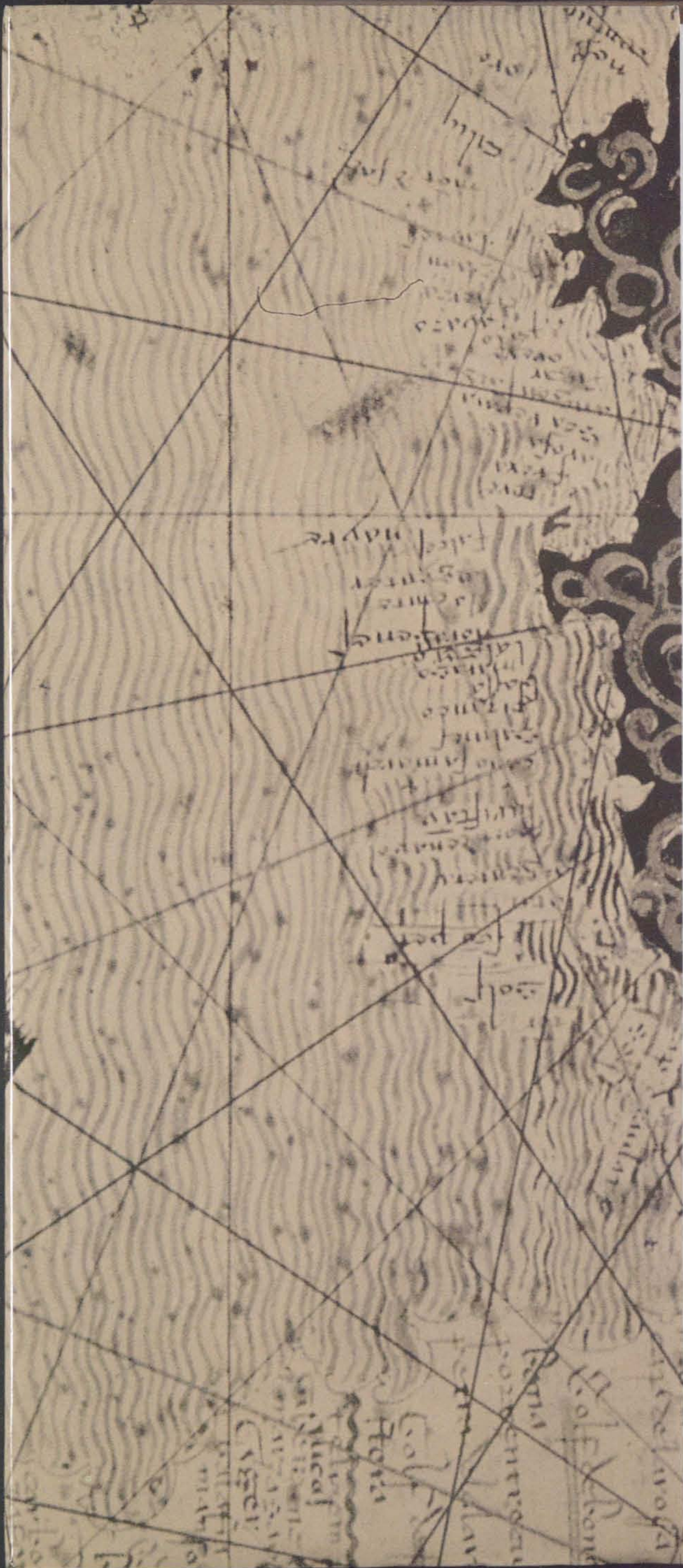
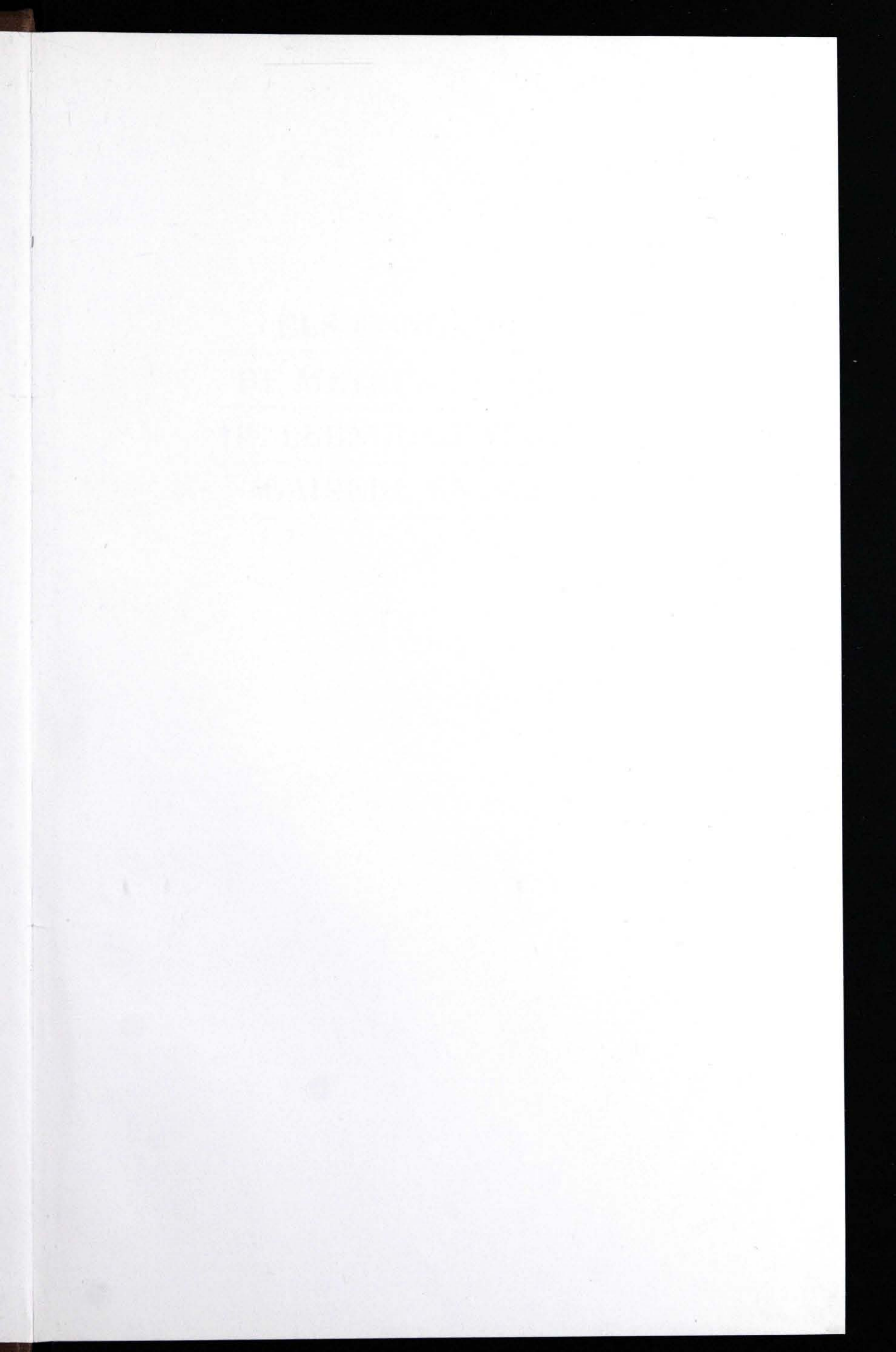

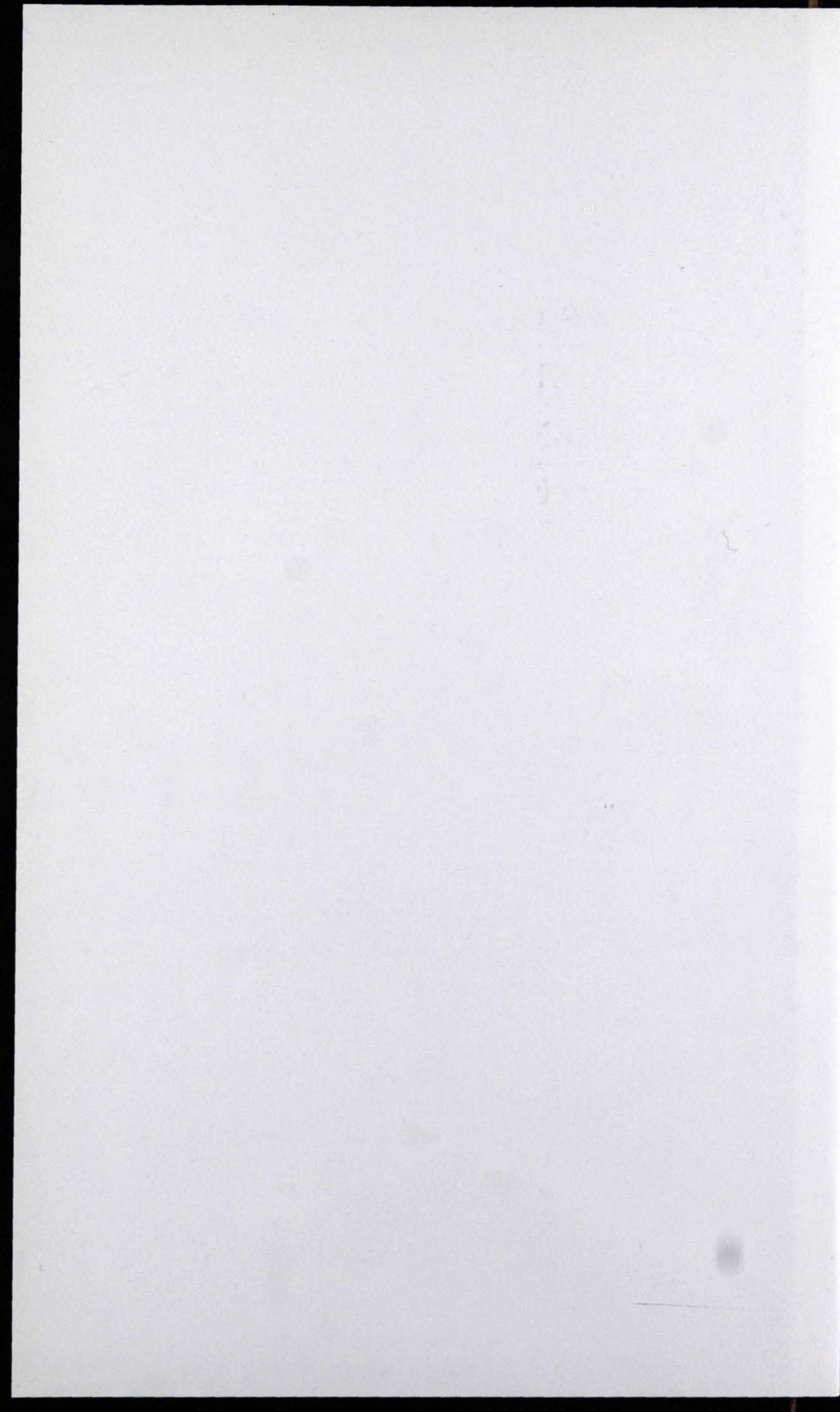

ELS CONGRESSOS
DE METGES I BIÒLEGS
DE LLENGUA CATALANA:
GAIREBÉ UN SEGLE

A cura de
Joaquim Ramis

ELS CONGRESSOS

DE METGES I BIÒLEGS

DE LLENGUA CATALANA:

GAIREBÉ UN SEGLE

LES CONGRÈS

DE MÈTRES I BIOLÈGS

DE L'ACADÈMIA CATALANA

EN L'ANY 1888

BARCELONA

INDEX

ELS CONGRESSOS

DE METGES I BIÒLEGS

DE LLENGUA CATALANA:

GAIREBÉ UN SEGLE

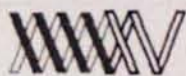
A cura de
Joaquim Ramis

Barcelona, 1996

FUNDACIÓ URIACH 1838

ELS CONGRESSOS
DE METGES I BIÒLEGS
DE LLENGUA CATALANA:
GARRIBÉ UN SEGLE

QUINZÈ CONGRÉS DE METGES I BIÒLEGS
DE LLENGUA CATALANA

En motiu del Quinzè Congrés de Metges i Biòlegs de Llengua Catalana
Lleida, 30 d'octubre - 2 de novembre de 1996

Editat per la FUNDACIÓ URIACH 1838
Autor: Joaquim Ramis

Impressió: Gráficas Boada, S.L.
Disseny: Gemma Boada

Dipòsit Legal: B-19.103-96
ISBN: 84-87452-26-4

FUNDACIÓ URIACH 1838
Fundació Privada
Degà Bahí, 67
08026 Barcelona

ÍNDEX

PRÒLEG. Un llegat d'esperança, un presagi d'acompliment. <i>Ricard Guerrero</i>	11
1. LES CONVOCATÒRIES I ELS ACORDS	
Estatuts de l'Associació General de Metges de Llengua Catalana..	21
Resolucions de l'Acadèmia de Ciències Mèdiques de Catalunya i de Balears i de la Societat Catalana de Biologia relatives al Dotzè Congrés de Metges i Biòlegs de Llengua Catalana	24
Resolucions de l'Acadèmia de Ciències Mèdiques de Catalunya i de Balears, de la Societat Catalana de Biologia i de l'Acció Cultural del País Valencià relatives al Tretzè Congrés de Metges i Biòlegs de Llengua Catalana	27
2. ELS ANTECEDENTS	
1. Els Congressos de Metges de Llengua Catalana: un fet de llibertat. <i>Oriol Casassas</i>	33
2. Els antecedents: la presa de consciència del tombant de segle. De Valentí Almirall a Prat de la Riba. Del Primer Congrés Internacional de la Llengua Catalana al Primer Congrés d'Higiene de Catalunya. <i>Oriol Casassas</i>	35
3. ELS INICIS	
1. Primer Congrés	45
2. Segon Congrés	48
A nostres benvolguts consocis. <i>Joan Freixas</i>	48
3. Un cinquantenari: el de la <i>Bibliografia Medical de Catalunya</i> . <i>Oriol Casassas</i>	50
4. UNS ANYS PLENS D'ENTUSIASME	
1. Tercer Congrés, a Tarragona. <i>Marta Mallafré i Moya, Carles Esteve i Bazola</i>	69
2. El Sindicat de Metges de Catalunya. <i>Alfons Gregorich i Servat</i> ..	72
3. Comentaris al Quart Congrés de Metges de Llengua Catalana, a Girona. <i>Benet Julià i Figueras</i>	76
4. Cinquè Congrés de Metges de Llengua Catalana, a Lleida. <i>Josep Pifarré i Barqué</i>	82
5. EL SILENCI DE SET ANYS	
Naturalment, els Congressos de Metges de Llengua Catalana emmudiren. <i>Mireia Artís i Mercadet</i>	97

6. LA PRIMERA REPRESA	
1. Sisè Congrés de Metges de Llengua Catalana	107
Pròlegs del <i>Diccionari de Medicina</i>	
<i>August Pi Sunyer, Pompeu Fabra, Manuel Corachan</i>	111
2. Setè Congrés de Metges de Llengua Catalana. <i>Antoni Obrador,</i>	
<i>Francesc Bujosa</i>	117
Impressions. <i>Lluís Vila Abadal</i>	123
7. L'EIXAMPLAMENT D'UN CERCLE	
1. Vuitè Congrés de Metges i Biòlegs de Llengua Catalana	129
La sessió inaugural	129
Les ponències	130
L'exposició	130
Roig i Raventós, fill predilecte de Sitges	131
La sessió de clausura	133
Colofó	134
L'homenatge a Gimbernat	134
2. Novè Congrés i la relació catalano-occitana	138
El Novè Congrés de Metges i Biòlegs de Llengua Catalana	138
La sessió inaugural	139
Actes annexos al Congrés	143
Sessió d'homenatge a Ramon Turró	146
Assemblea de l'Associació de Metges i Biòlegs de Llengua	
Catalana	150
Sessió de clausura	151
8. EL SILENCI DE QUARANTA ANYS	
1. Actes de les reunions de l'Associació General de Metges	
i Biòlegs de Llengua Catalana	155
2. El silenci imposat. <i>Mireia Artís i Mercadet</i>	161
9. LA SEGONA REPRESA	
1. Desè Congrés de Metges i Biòlegs de Llengua Catalana	171
Crida. <i>Josep Alsina i Bofill</i>	171
Acta de la sessió inaugural	173
Parlament del secretari general. <i>F. Corominas i Beret</i>	175
Sessió administrativa	178
Actes paral·lels	178
Actes socials	179
Sessió de clausura	180
Colofó. <i>Josep Alsina i Bofill</i>	184
El concepte de salut en el Desè Congrés. <i>Gonçal Lloveras</i>	186
10. LA CONSOLIDACIÓ	
1. Onzè Congrés de Metges i Biòlegs de Llengua Catalana	191
Acte de presentació	191
Acte inaugural	193

Actes dels estudiants	196
Conferències extraordinàries: Aiguader i Miró i la Sanitat	
Municipal. <i>Oriol Casassas</i>	198
Acte de presentació de l'Índex Farmacològic 1980	220
Actes socials.....	223
Sessió administrativa	224
Sessió de clausura.....	244
2. Dotzè Congrés de Metges i Biòlegs de Llengua Catalana.....	255
Desenvolupament del Dotzè Congrés. <i>Oriol Ramis</i>	256
El Congrés de Castelló. <i>Jordi Gol i Gurina</i>	265
El primer Congrés celebrat al País Valencià. <i>Francesc Asensi</i> ...	268
Recordant Cèsar Sainz i Bas. <i>Lluís Cerveró i Martí</i>	271
A Cèsar Sainz, en el sisè aniversari de la seua mort.	
<i>Francesc Asensi, Àngel Llàcer</i>	272
A la memòria del mestre Pere Calafell. <i>Oriol Casassas</i>	274
3. Tretzè Congrés de Metges i Biòlegs de Llengua Catalana	277
Catalunya i Ciència, eixos del Congrés de Metges i Biòlegs.	
<i>Gonçal Lloveras</i>	277
Presentació de l'exposició «Joventuts Mèdiques,	
60 anys plens».....	279
Presentació del <i>Diccionari Enciclopèdic de Medicina</i>	284
Acte Commemoratiu del setanta-cinquè aniversari del	
Primer Congrés de Metges i Biòlegs de Llengua Catalana.....	288
Actes socials.....	293
Activitats paral·leles.....	295
Sessió plenària administrativa i de clausura	296
4. Catorzè Congrés de Metges i Biòlegs de Llengua Catalana.	
<i>Francesc Bujosa, Miquel Morey, Antoni Obrador</i>	301
Preparació del Congrés	301
Acte inaugural	302
L'Associació d'Estudiants de Ciències de la Salut al	
Catorzè Congrés de Metges i Biòlegs de Llengua Catalana.....	304
Actes socials.....	306
Sessió plenària administrativa	311
Clausura	315
11. L'EVOLUCIÓ TEMÀTICA I LA PLURIDISCIPLINARIETAT	
1. La temàtica dels Congressos. <i>Màrius Foz</i>	321
2. L'evolució dels temes de caràcter social dels nostres	
Congressos al llarg de vuitanta anys. <i>Oriol Casassas</i>	326
3. Aportació dels Congressos de Metges i Biòlegs de Llengua	
Catalana a la història de la medicina i a qüestions sanitàries	
i de medicina col·lectiva. <i>Oriol Casassas</i>	328

4. Els temes d'índole sòcio-cultural a partir del desè congrés. <i>Oriol Casassas</i>	339
5. L'abast de les convocatòries: de les ciències de la salut a les ciències de la vida. La pluridisciplinarietat. <i>Josep Laporte</i>	343
6. El nom dels Congressos. <i>Mercè Piqueras</i>	345
12. LA IMATGE GRÀFICA DELS CONGRESSOS	
1. Escuts i cartells. <i>Oriol Casassas</i>	353
13. ELS CONGRESSOS VISTOS DES DE...	
1. València	
L'aportació valenciana als Congressos de Metges de Llengua Catalana. <i>Emili Balaguer Perigüell</i>	367
L'aportació valenciana als Congressos de Metges i Biòlegs de Llengua Catalana. De Perpinyà (1976) a Palma (1992). <i>Josep Bernabeu Mestre</i>	383
2. La Catalunya del Nord i més enllà, encara. <i>Martí d'Oc</i>	394
3. L'Alguer. <i>Nicolò Spiritu</i>	397
4. Des de lluny. <i>Alfred Giner Sorolla</i>	401
Breu avaluació dels Congressos de Metges i Biòlegs de Llengua Catalana	401
Resum dels treballs presentats als Congressos de Metges i Biòlegs de Llengua Catalana, 1980	402
14. ANNEXOS	
1. Presidents dels Congressos: Nota biogràfica	
Miquel Àngel Fargas i Roca	407
Joan Freixas i Freixas	409
Josep M. Roca i Heras	410
Josep Pascual i Prats	412
Josep Tarruella i Albareda	414
August Pi i Sunyer	415
Enric Ribas i Ribas	418
Joaquim Trias i Pujol	419
Hermenegild Puig i Sais	421
Joan Puig-Sureda i Sais	422
Josep Alsina i Bofill	424
Josep Laporte i Salas	425
Emili Balaguer i Perigüell	426
Oriol Casassas i Simó	426
Francesc Bujosa i Homar	427
Ricard Guerrero i Moreno	427
2. Parlaments presidencials	
Primer Congrés. <i>Miquel A. Fargas i Roca</i>	429
Segon Congrés. <i>Joan Freixas i Freixas</i>	436
Tercer Congrés. <i>Josep M. Roca i Heras</i>	445

Quart Congrés. <i>Josep Pascual i Prats</i>	453
Sisè Congrés. <i>August Pi i Sunyer</i>	458
Setè Congrés. <i>Enric Ribas i Ribas</i>	468
Novè Congrés. <i>Joan Puig-Sureda i Sais</i>	472
Desè Congrés. <i>Josep Alsina i Bofill</i>	481
Onzè Congrés. <i>Josep Laporte i Salas</i>	493
Dotzè Congrés. <i>Emili Balaguer i Perigüell</i>	501
Tretzè Congrés. <i>Oriol Casassas i Simó</i>	505
Catorzè Congrés. <i>Francesc Bujosa i Homar</i>	509
3. Dates i seus dels Congressos.....	514
4. Juntres organitzadores.....	514
5. Ponències, conferències i temes preferents.....	522
6. Comitès d'Honor.....	533
7. Actes paral·lels.....	545

1870
1871
1872
1873
1874
1875
1876
1877
1878
1879
1880
1881
1882
1883
1884
1885
1886
1887
1888
1889
1890
1891
1892
1893
1894
1895
1896
1897
1898
1899
1900

PRÒLEG

UN LLEGAT D'ESPERANÇA, UN PRESAGI D'ACOMPLIMENT

*Però hem viscut per salvar-vos els mots,
per retornar-vos el nom de cada cosa,
perquè seguíssiu el recte camí
d'accés al ple domini de la terra.*

Salvador Espriu

Quan un col·lectiu decideix d'escriure la seva pròpia història vénen al pensament dos sentiments enconstrats; per una banda, el del goig de sentir el pes d'una obra madura, que ja està donant fruits; per l'altra, la malenconia del pes de sentir que ja s'ha abandonat l'esperit i entusiasme de la joventut, i s'està entrant en la maduresa. Després de vuitant-tres anys, els Congressos de Metges i Biòlegs de Llengua Catalana, han decidit narrar la història de llurs catorze primeres edicions.

La història dels Congressos té dues etapes ben diferents. La primera comprèn des dels inicis, 1913 (Primer Congrés, Barcelona), a l'any 1936 (Novè Congrés, Perpinyà). La segona, des de 1976 (Desè Congrés, de nou a Perpinyà) fins al 1992 (Catorzè Congrés, Palma de Mallorca). Parlem primer de la represa, que tingué lloc després d'un obligat parèntesi de quaranta anys.

El dia 16 de juny de 1975, el Sr. Manuel Criado i Antona, administratiu de la Mutual Mèdica de Catalunya i Balears, lliurava al Dr. Josep Alsina i Bofill el llibre d'actes —que, com era preceptiu, estava manuscrit— de la que havia estat Associació General de Metges i Biòlegs de Llengua Catalana, document que havia guardat zelosament durant anys. El llibre reflecteix un bon troç d'història de la medicina i cultura catalanes del primer terç del segle xx. La primera acta que s'hi recull duu la data del 21 de setembre de 1915, i correspon a la sessió de constitució de l'esmentada Associació. La darrera acta que s'hi va entrar està datada el 7 de juliol de 1936. Els esborranys mecanoscrits de les dues darreres sessions que celebrà l'Associació, el 14 de juliol de 1936 i el 25 de setembre de 1937, respectivament, eren dins les pàgines del llibre i mai no foren passades a mà. Segons escriví el Sr. Criado i Antona en la carta amb què acompanyà el llibre en lliurar-lo al Dr. Alsina i Bofill, ell n'havia estat dipositari per encàrrec del Dr. Salvador Vives i Casajoana, el qual li encomanà que, si algun dia creia adient fer-ho, entregués el llibre a qui pogués fer-ne un ús adequat a allò que havia representat l'Associació. En la mateixa carta, el Sr. Criado i Antona expressà la seva creença que el lliurament al Dr. Alsina i Bofill era el millor destí que podia donar a l'esmentat llibre. Aquest llegat d'esperança fructificà immediatament en els Congressos que es feren, des del de Perpinyà fins ara, cada quatre anys. Un cop més s'havia fet realitat

el vers de Virgili: "Empelta les pereres, Dafnis; els teus descendents ja colliran la fruita".

Els llibres d'actes dels primers nou Congressos han estat una de les diverses eines de què hom ha disposat per a la realització de l'obra que teniu ara a les mans. Aquesta *Història dels Congressos de Metges i Biòlegs de Llengua Catalana* ens brinda un fragment de la història del nostre poble. Fer-ne la presentació és molt més que introduir-vos en el desenvolupament d'una activitat científica amb una arrelada tradició. És parlar d'una manifestació de la nostra cultura en la qual ciència i llengua es fonen per esdevenir el vincle que uneix els estudiosos de les ciències de la vida i de la salut dels Països Catalans. És parlar d'una manifestació que Oriol Casassas, en un article publicat a *Annals de medicina*, revista de l'Acadèmia de Ciències Mèdiques de Catalunya i de Balears, i reproduït en aquest llibre, defineix com "un fet de llibertat". Ara, vint anys després de la represa dels Congressos, creiem que encara té sentit dir que aquest esdeveniment és un fet de llibertat que ens permet, com expressà Manuel Corachan en el Congrés de 1936, "servir la ciència, que és universal, però en la nostra llengua".

En la primera etapa dels Congressos (1913-1936), els participants foren principalment metges, acompanyats en algunes edicions per uns pocs farmacèutics i veterinaris. En canvi, en els vint anys transcorreguts des de la represa de 1976, el ventall de professions cridades ha augmentat notablement. Avui dia, la medicina i la biologia han esdevingut matèries multidisciplinàries, que s'interrelacionen i integren amb altres camps de la ciència. Medicina, biologia, farmacologia, infermeria, veterinària, bioquímica, psicologia, ciències ambientals, física, enginyeria, estadística, informàtica, i algunes més, són disciplines que, tot i semblar en alguns casos molt allunyades les unes de les altres, constitueixen una xarxa en què s'estableixen múltiples connexions. Tanmateix, modernitat i tradició no es contraposen. Els avenços científics i tecnològics no impliquen la infravaloració o l'oblit de pràctiques tradicionals; en són més aviat un complement. En alguns casos, fins i tot observem un resorgiment de professions i pràctiques mèdiques que hom havia considerat obsoletes, com ara la de les llevadores, en el primer cas, i els tractaments amb aigües termals, en el segon. Fa uns pocs mesos ha acabat els seus estudis la primera promoció dels nous estudis de llevadores de la Universitat de Barcelona, promoció que inclou, per cert, un titulat del sexe masculí.

La medicina, que ha aconseguit trobar solució a moltes malalties que hom considerava incurables, i que ha pogut vèncer, en la majoria de casos, la infecció, ha d'enfrontar-se a grans reptes en les darreries dels segle xx. Noves malalties ens assetgen, i d'altres prenen un protagonisme que abans no tenien. Per una part, l'allargament de la vida fa que les malalties degeneratives, que en molts casos afecten les persones en una edat avançada,

siguin cada cop més freqüents. La utilització gairebé rutinària d'antibiòtics ha posat en funcionament els mecanismes evolutius dels organismes patògens i han sorgit soques que resisteixen els tractaments. Agents infecciosos abans desconeguts, o potser fins i tot inexistents, com ara el virus de la sida, el virus Ebola o l'agent de les encefalopaties espongiformes, s'han propagat en la nostra espècie i són causa de malalties per a combatre les quals encara hom no disposa dels remeis adients.

Els desenvolupaments científics que han contribuït a augmentar el benestar de la humanitat han tingut també efectes negatius. Algunes branques de la medicina es nodreixen avui dia de malalts que ho són com a conseqüència de la vida moderna. L'automòbil i la motocicleta són una de les principals causes de mort en els joves, i el seu ús —o mal ús— ha causat també un augment notable del nombre de persones paraplàgiques i tetraplàgiques. Algunes malalties al·lèrgiques són causades per substàncies sintètiques, producte de la tecnologia moderna. L'ús perllongat d'insecticides organoclorats, especialment el DDT, que per una part han servit per combatre determinats flagells de la humanitat, o fins i tot per eradicar-los, han pertorbat la vida de moltes espècies. Alguns dels efectes negatius d'aquestes substàncies ho són a molt llarg termini, i tot just comencen a conèixer-se ara, com és el cas de la disminució de la fertilitat masculina. L'energia nuclear semblà una solució "neta" per a resoldre els problemes energètics del món. A més, llurs valuosíssimes aplicacions mèdiques han fet que es desenvolupés una nova especialitat al seu voltant: la medicina nuclear. Tanmateix, el seu ús amb finalitats bèl·liques és una de les pàgines més negres en la història de la humanitat. I, ara que s'han acomplert deu anys del desastre de Txernòbil, hom comença a conèixer el trist balanç dels efectes que pot tenir la radiació produïda per l'energia de fissió sobre la salut humana, fins i tot quan és utilitzada amb fins pacífics.

D'altra banda, els avenços en medicina i higiene podrien estar augmentant la proporció de gens deleters en la dotació genètica de la nostra espècie. En el cas de les malalties hereditàries, en frenar-ne o pal·liar-ne la manifestació, però no les causes congènites, estem realitzant una selecció negativa. La nostra espècie podria esdevenir cada cop més fràgil, si la tendència es mantingués. Tanmateix, la mateixa ciència potser ens donarà un cop de mà, mitjançant una mena de mecanisme homeostàtic que volgués regular aquests efectes negatius. És possible que d'aquí a no gaire temps hom aconseguixi no sols tractar les malalties genètiques, sinó eliminar-les de soca-rel, modificant o fent desaparèixer els gens que les causen.

El món de la medicina s'enfronta, al llindar del segle XXI, amb una societat que està experimentant una transformació espectacular. L'economia, l'agricultura i la ramaderia, les comunicacions, l'ensenyament, la demografia, les estructures familiars i de govern són alguns dels factors que defineixen una societat, i que més s'han vist afectats pels canvis contem-

poranis. El Quinzè Congrés serà un fòrum de discussió on es tractaran diversos aspectes d'aquesta nova època, plena d'esperances alhora que d'incerteses. I ho farà des de dos vessants, un estrictament científic, i un altre de social, recollits en les seves dues ponències: "Genètica, salut i medi ambient" i "Formació: un repte de futur que està present ara".

El 1976, quan es repregué la celebració dels Congressos, la genètica molecular era encara a les beceroles. Feia pocs anys que hom havia començat a emprar el DNA recombinant, i s'entrellucava el gran futur que esperava a aquest camp de la biologia, com també els grans problemes que podia causar i que ja havien estat presents en la reunió que els principals especialistes de l'època tingueren a Asilomar (Califòrnia, EUA) el 1975. La moderna biotecnologia iniciava la seva carrera imparabile, que ha tingut un punt culminant amb la descoberta, durant la dècada dels vuitanta, de la reacció en cadena de la polimerasa (PCR). Molts dels problemes ètics que sorgiren durant els anys setanta, no sols no han estat solucionats, sinó que se n'han plantejat altres de nous a mesura que augmentaven les aplicacions de les noves tecnologies. Són moltes les veus que s'alcen contra la manipulació de la matèria viva, veint-ne només els aspectes negatius, temeroses potser que les imatges d'una societat que el 1932 Aldous Huxley imaginà per al seu *Brave New World* puguin esdevenir realitat en un futur no gaire llunyà.

El camp de la comunicació també ha experimentat canvis des de 1976. Els ordinadors personals, eina bàsica per a molts sistemes de comunicació, començaren a proliferar a partir de l'estiu de 1979. La gran transformació, però, s'ha esdevingut en els darrers vuit o deu anys. Fins al 1988, any del Tretzè Congrés, celebrat a Andorra, les gestions i la comunicació entre els membres del comitè organitzador s'havien fet bàsicament per correu. El 1988, les universitats començaven a disposar d'una nova eina que accelerava enormement la comunicació escrita: la "transmissió de documents enviats per facsímil" —o bé, per ser més breus, el fax—. Però sovint hi havia solament un aparell a cada centre i no resultava massa accessible. El 1992, any de celebració del Catorzè Congrés, el fax ja era una eina corrent de comunicació, que es trobava en els departaments universitaris, hospitals, i fins i tot en molts consultoris i domicilis de persones que necessiten comunicar-se freqüentment. El 1996, any en què té lloc el Quinzè Congrés, és testimoni de la gran expansió d'Internet, aquesta xarxa de comunicació global que permet consultar la informació actualitzada sobre el Congrés desde qualsevol racó del món. Internet, juntament amb l'expansió de les comunicacions via satèl·lit i els moviments migratoris causats pels esdeveniments polítics dels darrers anys, són alguns dels factors que han abocat a un dels canvis socials més grans de la història de la nostra espècie: la "globalitat". Les cultures s'entremesclen. Hom podria creure que hi haurà un empobriment de la cultura pròpia, que podria aca-

bar fosa i esvaïda en un aiguabarreig de cultures alienes. I que podria estar en perill la llengua catalana, parlada per uns pocs milions de persones, en una àrea geogràfica reduïda. Tanmateix, segons diem en els mots preliminars del llibre *Josep Alsina i Bofill, l'exemple* (d'Oriol Casassas, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1996), la importància d'una llengua, d'una cultura, no es mesura per l'extensió del seu territori, ni pel nombre dels seus habitants.

Els investigadors dels Països Catalans segueixen la tradició de sortir fora, com ho feren els de generacions anteriors. Les causes, però, són ben diferents. En els anys immediatament posteriors al 1939, hi hagué un èxode de científics que emigraren en cerca d'una llibertat que aquí no tenien. Després, els investigadors es desplaçaren a països que els oferien millors oportunitats de treball. Avui dia, els motius són variats. D'una banda, la complexa situació del mercat laboral dificulta la incorporació dels qui acaben els estudis de grau mitjà o de llicenciatura. A més, la gran competitivitat de les societats occidentals empeny el jovent a perllongar la seva fase de formació, i a tractar d'accedir als centres de més prestigi, que sovint es troben en altres països. Els qui ho aconsegueixen, però, han de lluitar després contra un sistema que els posa traves per reincorporar-se a la tasca investigadora a casa nostra. L'opinió d'Alsina i Bofill el 1976, quan expressà que "veiem amb satisfacció i recança compatriotes nostres entre els qui fan feina en importants centres de fora", és avui en dia una realitat punyent, ja que molts d'ells volen tornar, per aportar a la nostra societat els coneixements que han adquirit a l'estranger.

La història que s'inicia a les properes pàgines no acaba en finalitzar la lectura. Un grup de persones treballen des de fa uns anys per donar-li continuïtat, i portar a terme el proper capítol. Un capítol que inclou entre els seus personatges tots els participants en el Quinzè Congrés, com una mostra que, malgrat els canvis que la nostra societat ha experimentat en el curs d'aquest segle, hi ha uns valors que són immutables. I tant més ara, quan encara hi ha llocs i persones que —amb una palesa manca de sentit científic i històric— neguen la unitat de la llengua catalana.

La comissió organitzadora del Quinzè Congrés vol fer patent el seu reconeixement a les persones que han participat en la preparació d'aquest llibre: Principalment, a Joaquim Ramis, que ha recollit tot el material i ha tingut cura de l'organització general de l'obra. A Oriol Casassas, que, amb la seva àmplia cultura, tant mèdica com humanística, i coneixement profund dels Congressos de Metges i Biòlegs de Llengua Catalana, hi ha aportat dades valuosíssimes, com també bona part del material gràfic que s'hi recull. Als autors dels diferents capítols, que ens han explicat la seva visió dels Congressos i han esmerçat esforços per explicar-la d'una manera clara i entenedora. A Mercè Piqueras, que ha fet una acurada tasca de correcció i uniformització. A l'excel·lent i jove promesa de la fotografia

Elena Castillo, que ha preparat el material gràfic recollit de diverses fonts. I, finalment, però no amb menor èmfasi, a Eulàlia Massana, Marta Montolio, Anna Fernández de Castillo, Isabel Gallego i Carme Chica, que des de la secretaria del Quinzè Congrés han col·laborat en l'elaboració del llibre. Especialment hem d'agrair la tasca editorial de Montserrat Trujols i el suport rebut de la Fundació Uriach 1838, que ha materialitzat la publicació d'aquesta obra. Una obra que, com hem suara apuntat, no fineix en la darrera pàgina d'aquest llibre, sinò que és un presagi que s'acomplirà en els Congressos que se celebrin en el futur.

Ricard Guerrero

*President del Quinzè Congrés de Metges
i Biòlegs de Llengua Catalana*

1

LES CONVOCATÒRIES I ELS ACORDS

THE COLLEGE OF THE SACS

L'Acadèmia i Laboratori de Ciències Mèdiques de Catalunya organitzà el Primer Congrés, que se celebrà a Barcelona, l'any 1913.

En l'Assemblea General que se celebrà en el curs d'aquest Primer Congrés foren aprovats els Estatuts de l'Associació General de Metges de Llengua Catalana.

*ESTATUTS DE L'ASSOCIACIÓ GENERAL DE METGES DE LLENGUA CATALANA **

Article 1.^r Se constitueix una «Associació de Metges de Llengua Catalana» integrada per les següents classes de socis:

- A. Perpetuos: si paguen la quota única de 200 pessetes.
- B. Numeraris: els que pagarán seguidament 10 pessetes anyals.
- C. Transeunts: 15 pessetes anyals.
- D. Honoraris: en serán nomenats segóns llur valúa científica.
- E. Protectors: els que ajudin amb medis econòmics al sosteniment i progrés de l'Associació.

Article 2.ⁿ Podrán esser socis tots els metges i biòlegs en general residents en els països on s'hi parli la nostra llengua, i tots aquells que se n'hagin ausentat.

Article 3.^r La Junta directiva se constituirá amb un President, dos Vicepresidents, un Tresorer i un Secretari. Quan les reunions se celebrin fora de Barcelona, se nomenará per a cada una d'elles una Junta organitzadora d'aquestes. Els ex-presidents assessorarán a la Junta directiva sempre que aquesta ho demani.

Article 4.^l La finalitat de l'«Associació» será l'execució anyal o periòdica de les Reunions científico-mèdiques.

Article 5.^l Aquestes se celebrarán alternativament en les ciutats dels països esmentats que reuneixin condicions *ad hoc*, qual lloc, aixís com el nomenament de la Junta organitzadora de la propera «Reunió», junt amb el tema o temes de ponència d'aquesta i l'aprobació de comptes serán designats i tractats en una sessió general i expressa de les designades per la «Reunió». En aquesta sessió sòls els socis numeraris i perpètuos hi tindrán veu i vot.

Article 6.e L'idioma oficial de l'Associació i Reunions, sera'l catalá; més els no fills dels països d'aquesta llengua podrán usar llur idioma.

*Publicat al llibre d'Actes del Primer Congrés.

Article 7.è La Junta organitzadora concedirà en les Reunions la formació d'una secció a part d'una o varies especialitats mèdiques, sempre que ho sollicitin per lo menys 10 socis pertanyents a la mateixa especialitat, i ells nomenarán el President i Secretari de la secció segregada.

Article 8.è L'«Associació» admetrà donatius de les entitats oficials i particulars.

Article 9.è En cas de dissolució passarán sos fondos metàlics en poder del Degà de la Facultat de Medicina de Barcelona, per a que'ls reparteixi entre els estudiants més pobres i aplicats.

Barcelona, 17 de Març de 1913

Per la Gaceta Médica Catalana
M. A. Fargas

Per la Societat Mèdic-farmacéutica
dels Sants Cosme i Damià
J. Masip

Com a vocal de la Junta organitzadora
de la Primera Reunió de Metges de
Catalunya i països de Llengua
Catalana
Jaume Guerra

Pel «Còs Facultatíu de l'Hospital
de la Santa Creu»
Joan Freixas

Per la «Gazette Catalane de Perpinyá»
Bonaventura Clotet

Per l'Academia d'Higiene de
Catalunya
Jesús M. Bellido

Pel Col·legi de Metges, de Barcelona
A. Bartumeus

Per la «Revista de Medecina i Cirujía»
Pau Umbert

Pels «Anals de la Academia i
Laboratori de Ciències Mèdiques
de Catalunya»
R. Plá i Armengol

Per la revista «Therapia»
V. Carulla

Per la Real Academia de Medecina
A. Pi i Suñer

Per la «Revista Valenciana de Ciències
Médicas»
Bonaventura Clotet

Per l'Academia i Laboratori
de Ciències Mèdiques de Catalunya
A. Lleó

Per la Junta organitzadora
de la Primera Reunió de Metges de
Catalunya i països de Llengua
Catalana
A. Pujol i Brull

Per l'Institut Mèdic Farmacéutic
P. Nubiola

Pels Facultatius de l'Hospital del
Sagrat Cor
P. Borrás

Pel Col·legi de Metges de Lleida
Miquel A. Fargas
Per els «Arxivos de Rinologia,
Laringologia i Otologia»
F. Rauret

Pel Col·legi de Metges de Girona
Josèp Pascual
Pel Butlletí mèdic de Girona
Joan Sau

Per el Còs Mèdic Municipal
J. Bassedas

Pel Col·legi de Metges de Tarragona
Barceló Estivill

Són aprovats per aclamació, i admesos acte seguit 105 sol·licitants.

Des del Segon Congrés fins al Novè, que es celebrà a Perpinyà l'any 1936, els Congressos foren organitzats per l'Associació General de Metges de Llengua Catalana.

Després del silenci imposat per la dictadura del general Franco, des de 1936 fins a 1975, amb la dissolució de l'Associació General de Metges de Llengua Catalana, l'Acadèmia de les Ciències Mèdiques de Catalunya i de Balears, conjuntament amb la Societat Catalana de Biologia, feren una nova crida per a la seva reinstauració.

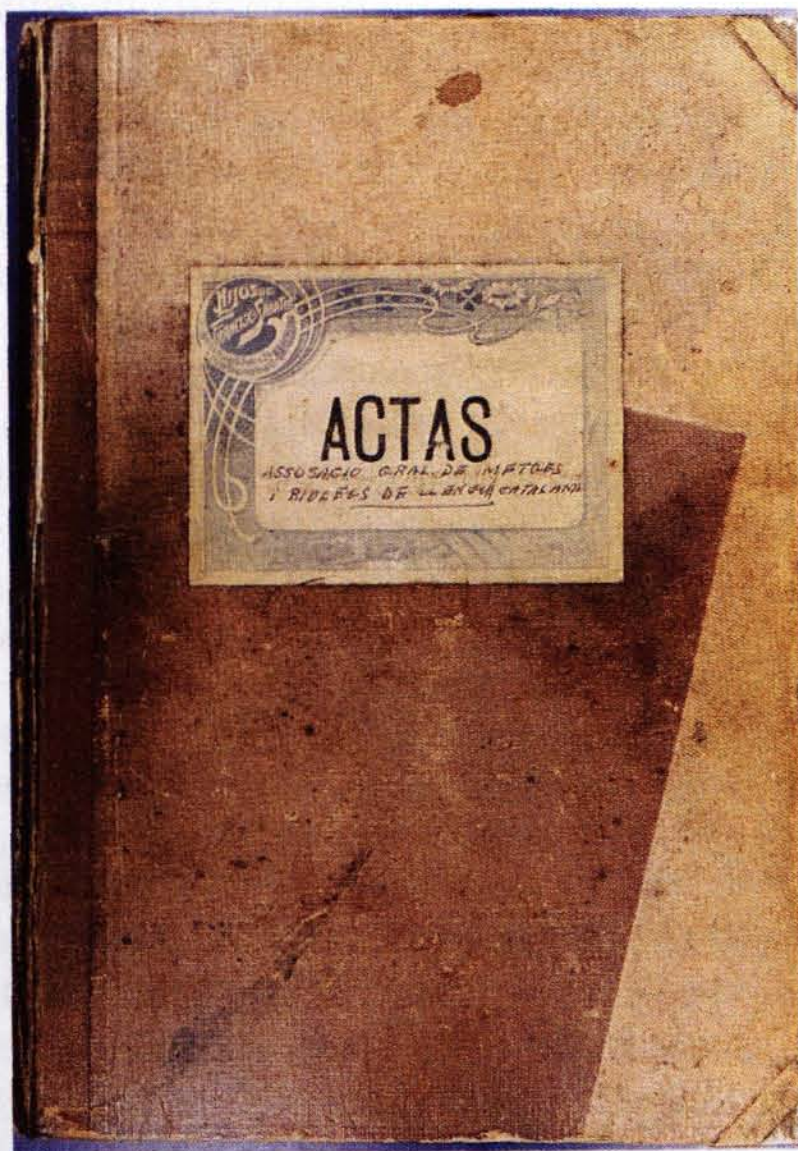

Figura 1. - Llibre d'Actes de l'Associació General de Metges i Biòlegs de Llengua Catalana, actualment dipositat a l'Acadèmia de Ciències Mèdiques de Catalunya i de Balears

El Desè i l'Onzè, celebrats a Perpinyà l'any 1976 i a Reus l'any 1980, foren organitzats conjuntament per l'Acadèmia de Ciències Mèdiques de Catalunya i de Balears i la Societat Catalana de Biologia.

En l'assemblea administrativa de l'Onzè Congrès, el 28 de setembre de 1980, en la seva intervenció, el president del mateix digué:

«Atès que no hi ha cap altra entitat amb personalitat legal pròpia ni amb capacitat de convocatòria de Congressos, atès que, en canvi, n'existeixen dues que han estat les patrocinadores i continuen essent-ho, per ara, dels futurs Congressos, entenem que l'Acadèmia i la Societat Catalana de Biologia són les que en definitiva hauran de decidir, com més aviat millor, on i quan se celebrarà el Dotze Congrès de Metges i Biòlegs de Llengua Catalana. Amb el benentès que a partir d'ara es poden admetre tota mena de suggeriments»

I el 31 de desembre del mateix any, l'Acadèmia de Ciències Mèdiques de Catalunya i de Balears i la Societat Catalana de Biologia acordaren formular el següent document:

RESOLUCIONS DE L'ACADÈMIA DE CIÈNCIES MÈDIQUES DE CATALUNYA I DE BALEARS I DE LA SOCIETAT CATALANA DE BIOLOGIA RELATIVES AL XII CONGRÉS DE METGES I BIÒLEGS DE LLENGUA CATALANA*

La Junta de Govern de l'Acadèmia de Ciències Mèdiques de Catalunya i de Balears i el Consell Directiu de la Societat Catalana de Biologia, filial de l'Institut d'Estudis Catalans, en compliment de l'encàrrec que els fou fet a l'assemblea final de l'Onzè Congrès de Metges i Biòlegs de Llengua Catalana celebrada a Reus el dia vint-i-vuit de setembre proppassat, fan públic haver pres les resolucions següents:

Primera. Denominació dels Congressos i abast de la convocatòria.

Atès que la convocatòria dels Congressos de Metges i Biòlegs sempre ha estat extensiva a qualsevol professional de les ciències de la vida i de la salut i així ho han entès els farmacèutics, veterinaris, etc que hi han estat activament presents des de la primera edició; atès que el caràcter pluridisciplinari que, amb notable anterioritat a l'establiment dels límits oficials de l'especialitat, ha estat atorgat en el nostre medi al tema «biòleg»; i atès el caràcter històric de la denominació actual, ha estat decidit de mantenir

*Publicat al Llibre d'Actes del Dotze Congrès.

el nom de Congressos de Metges i Biòlegs de Llengua Catalana i, així, continuar convocant tots els professionals i estudiosos de les ciències de la vida i de la salut.

Segona. Localitat de celebració del Dotzè Congrès.

Examinats i considerats els oferiments i els suggeriments rebuts a l'Acadèmia de Ciències Mèdiques i a la Societat Catalana de Biologia, ha estat decidit de donar preferència a l'ofertament del País Valencià com a lloc de celebració del Dotze Congrès.

En aquesta decisió ha estat tingut en compte especialment el fet de no haver estat celebrat encara cap Congrès al País Valencià, tot i l'acord pres a Perpinyà l'any 1936 de celebrar-hi el de l'any 1938.

L'Acadèmia de Ciències Mèdiques de Catalunya i de Balears i la Societat Catalana de Biologia volen expressar amb aquesta decisió el just reconeixement a la valuosa participació que metges i biòlegs valencians han tingut en els Congressos i reten especial homenatge a la contribució entusiasta —l'any 1913 i el 1917— del metge valencià Faustí Barberà i Martí.

L'Acadèmia de Ciències Mèdiques i la Societat Catalana de Biologia volen així mateix fer manifestacions de gratitud als companys i entitats que han fet expressió de propostes i d'una manera especial la dirigeixen a les Jovenuts Mèdiques de Catalunya i de Balears per llurs raonades observacions, a les corporacions oficials i científiques de Vic per llur sòlid i afectuós ofertament i a l'Ajuntament de Manresa per la seva decidida i generosa disposició.

Tercera. Data de celebració i presidència del XII Congrès

Els òrgans sotasignats creuen d'elemental equitat que qualsevol resolució relativa a la data de celebració i la presidència del Dotzè Congrès, com també a la població precisa de radicació, ha d'ésser presa a proposta d'una representativa comissió gestora constituïda amb aquesta finalitat del País Valencià.

Aquestes resolucions han d'ésser fetes públiques abans del terme del mandat del Comitè Organitzador de l'Onzè Congrès que coincidirà amb la data de publicació del Llibre d'Actes corresponent.

Quarta. Ordinacions dels Congressos

L'Acadèmia de Ciències Mèdiques de Catalunya i de Balears i la Societat Catalana de Biologia que, en absència de l'antiga Associació General responsable dels Congressos, han estat les institucions promotores dels dos darrers creuen oportú d'establir, per tal de mantenir la natura de les reunions, les ordinacions següents:

1. Als Congressos de Metges i Biòlegs de Llengua Catalana, establerts amb criteris científics d'unitat lingüística, hi seran convocats els estudiosos, els professionals i els estudiants de totes les ciències de la salut.
2. S'ocuparà de l'organització de cada Congrès un Comitè en la composició del qual hauran d'ésser ateses les precisions següents:

Figura 2.- Estatuts de l'Associació General de Metges de Llengua Catalana (aprovats el 17 de març de 1913) guardats amb el Llibre d'Actes de l'Associació

<p>ESTATUTS DE L'ASSOCIACIÓ GENERAL DE METGES I BIÒLEGS DE LLENGUA = CATALANA = QUE DESPRÈS DE LES MODIFICACIONS INTRODUIDES ES SOTMETEN A L'APROVACIÓ DE LA COMISSARIA D'ORDRE PÚBLIC DE CATALUNYA</p> <hr/> <p>Article 1er.- Es constitueix una Associació General de Metges i Biòlegs de Llengua Catalana, integrada per les següents classes de socis:</p> <ul style="list-style-type: none">A) Perpetus: Si paguen la quota única de 200 pessetesB) Numeraris: Els qui paguin seguidament 15 pessetes anyals.C) Congressistes: Els qui paguin solament la quota de tals fixada en cada cas pel Reglament del respectiu Congrés.D) Honoraris: Els qui siguin nomenats segons llur valua científica.E) Protectors: Els qui ajudin amb mèdis econòmics al sosteniment i progrés de l'Associació. <p>Els numeraris i perpetus tindran veu i vot en tots els assumptes; els congressistes únicament tindran els drets que els hi assigni el Reglament del Congrés.</p> <p>Els protectors que siguin metges o biòlegs tindran els mateixos drets que els numeraris.</p> <p>Article 2n.- Podrán ésser socis numeraris i perpetus tots els metges i biòlegs en general residents en els països on s'hi parli la nostra llengua i tots aquells que se n'hagin allunyat, així com els fills dels naturals, encara que hagin nascut en altres terres.</p> <p>Podrán ésser socis protectors totes aquelles persones o corporacions, mèdiques o no, que facin donatius importants a l'Associació.</p> <p>Article 3r.- La Junta Directiva és constituirà amb: un President, un Vice-President primer, un Vice-President segon, un Tresorer, un Comptador, un Secretari, un Vice-Secretari; Uns Vocals primer, segon, tercer i quart.</p> <p>El Vice-President segon i els Vocals primer i quart, és procurarà que siguin nomenats entre socis que no pertanyin a la Catalunya estricta. El Vocal segon no serà metge.</p> <p>Aquests càrrecs duraran quatre anys renovables per meitat cada dos anys, excepte el de President que no durarà més que dos anys.</p> <p>En les renovacions no podrán acabar conjuntament el Secretari i el Vice-Secretari ni el Tresorer i Comptador.</p> <p>En la primera renovació acabaran els: Vice-President primer, Secretari, Tresorer, i Vocals primer i segon.</p> <p>L'elecció tindrà lloc al final de cada Congrés.</p> <p>Article 4rt.- La finalitat de l'Associació serà:</p> <ul style="list-style-type: none">A) El foment de les ciències mèdiques i biològiques i l'ús de la llengua catalana en l'ensenyança, publicacions i pràctiques mèdiques en les terres d'idioma català.B) L'enaltiment de la memòria dels metges i biòlegs catalans i de llurs obres del temps passat i el foment de les relacions científiques entre els associats residents en el domini lingüístic català i els de llengua catalana residents fóra d'ell.

- a) L'Acadèmia de Ciències Mèdiques i la Societat Catalana de Biologia hauran d'ocupar sengles vicepresidències;
- b) serà imprescindible la presència de representants de les diferents terres de llengua catalana;
- c) serà imprescindible la presència de representació de les diferents disciplines convocades;

- d) serà imprescindible la presència d'una representació d'estudiants.
3. Els temes de ponència dels Congressos hauran de tenir present, d'una banda, la mutiplicitat de disciplines dels potencials assistents i conseqüentment hauran d'ésser de l'amplitud i el nivell científic conuenients i, d'altra banda, hauran de contemplar les indefectibles connexions existents entre la ciència i la societat.
4. Mentre no estigui establerta de nou l'antiga Associació General, l'Acadèmia de Ciències Mèdiques de Catalunya i de Balears i la Societat Catalana de Biologia continuaran essent les institucions responsables de les decisions prèvies a la constitució del Comitè Organitzador de cada Congrés.

A Barcelona, el dia trenta-u de desembre de mil nou-cents vuitanta.

Joaquim Ramis

Secretari General de l'Acadèmia de Ciències Mèdiques de Catalunya i de Balears

Josep M. Camarasa

Secretari General de la Societat Catalana de Biologia

Oriol Casassas

President de l'Acadèmia de Ciències Mèdiques de Catalunya i de Balears i de la Societat Catalana de Biologia

En l'assemblea administrativa del Dotzè Congrés s'acordà que l'Acció Cultural del País Valencià fos la nova entitat que, conjuntament amb l'Acadèmia de Ciències Mèdiques de Catalunya i de Balears i la Societat Catalana de Biologia, convoquessin els propers Congressos.

En data de 14 de desembre de 1985, les tres entitats convocants acordaren formular el següent document:

RESOLUCIONS DE L'ACADÈMIA DE CIÈNCIES MÈDIQUES DE
CATALUNYA I DE BALEARS, DE LA SOCIETAT CATALANA
DE BIOLOGIA I DE L'ACCIÓ CULTURAL DEL PAÍS VALENCIÀ
RELATIVES AL XIII CONGRÉS DE METGES I BIÒLEGS
DE LLENGUA CATALANA*

Reunits Francesc Asensi i Botet i Àngel Llàcer i Escorihuela, representants de l'Acció Cultural del País Valencià; Ricard Guerrero i Moreno, secretari

*Publicat al Llibre d'Actes del Tretzè Congrés.

general de la Societat Catalana de Biologia, i Màrius Foz i Sala i Joaquim Ramis i Coris, president i vicepresident de l'Acadèmia de Ciències Mèdiques de Catalunya i de Balears, en compliment de l'encàrrec que els fou fet a l'assemblea final del XII Congrés de Metges i Biòlegs de Llengua Catalana, celebrada a Benicàssim el dia 4 de novembre de mil nou-cents vuitanta-quatre, fan públic haver pres les resolucions següents:

Primera. Denominació dels Congressos i abast de la convocatòria.

Es manté el nom de Congressos de Metges i Biòlegs de Llengua Catalana, d'acord amb les resolucions del trenta-u de desembre de mil nou-cents vuitanta, tot insistint que amb aquest nom es convoca tots els professionals i estudiosos de les ciències de la vida i de la salut.

Segona. Localitat de celebració del Tretzè Congrés.

D'acord amb els oferiments rebuts s'ha decidit donar preferència a l'oferiment d'Andorra. En aquesta decisió ha estat tingut en compte, especialment, el fet de no haver-s'hi celebrat encara cap Congrés. Les tres entitats convocants volen, així mateix, manifestar la gratitud als companys i entitats que feren expressió de propostes i d'una manera especial als companys de Maó, de Xàtiva i de l'Alguer.

Tercera. Data de celebració i presidència del Congrés.

Els òrgans sotasignants suggereixen que la celebració del Tretzè Congrés hauria de mantenir l'interval de quatre anys des de l'últim celebrat, com s'ha fet norma des de la represa, l'any 1976. Per tant seria convenient que fos convocat l'any 1988. S'ha pensat en la personalitat més adient per presidir-lo, i s'ha cregut que en la persona d'Oriol Casassas i Simó es reuneixen unes qualitats òptimes per a la seva realització.

Quarta. D'acord amb les propostes de Benicàssim.

S'accepta la possibilitat de celebrar unes jornades intercongressuals, la primera de les quals serà l'any 1986 a Andorra i una segona a Xàtiva, l'any 1987.

Aquestes resolucions han de ser fetes públiques abans del terme del mandat del Comitè Organitzador del Dotzè Congrés, que coincidirà amb la data de publicació del Llibre d'Actes corresponent.

Cinquena. Ordinacions dels Congressos.

L'Acadèmia de Ciències Mèdiques de Catalunya i de Balears, la Societat Catalana de Biologia, i l'Acció Cultural del País Valencià, per tal de mantenir la natura de les reunions creuen oportú d'establir les ordinacions següents:

1. Als Congressos de Metges i Biòlegs de Llengua Catalana, establerts amb criteris científics d'unitat lingüística, hi seran convocats els estudiosos, els professionals i els estudiants de totes les ciències de la vida i de la salut.
2. Per a l'organització de cada Congrés es comptarà amb les tres entitats convocants, representants de les diferents terres de llengua cata-

lana, representants de les diferents disciplines convocades i representants dels estudiants. Amb aquest objectiu es crearan els diferents comitès que hom consideri necessari (organització, local, científic, etc).

3. Els temes de ponències dels Congressos hauran de tenir present, d'una banda, la multiplicitat de disciplines dels potencials assistents i consegüentment hauran d'ésser de l'amplitud i el nivell científic convenients i, d'altra banda, hauran de contemplar les indefectibles connexions existents entre la ciència i la societat.
4. Les tres entitats convocants continuaran essent les institucions responsables de les decisions prèvies a la constitució del Comitè Organitzador de cada Congrés.

A Barcelona, el dia 14 de desembre de mil nou-cents vuitanta-cinc.

Francesc Asensi i Botet
Àngel Llàcer i Escorihuela
per l'Acció Cultural del País Valencià

Ricard Guerrero i Moreno
Secretari general de la Societat Catalana de Biologia

Màrius Foz i Sala
President de l'Acadèmia de Ciències Mèdiques de Catalunya
i de Balears

Joaquim Ramis i Coris
Vicepresident de l'Acadèmia de Ciències Mèdiques de Catalunya
i de Balears

En la sessió plenària administrativa del Tretzè Congrés, el seu president recordà la constitució que regula l'organització dels Congressos i el mandat que tenen l'Acadèmia de Ciències Mèdiques de Catalunya i de Balears, la Societat Catalana de Biologia i l'Acció Cultural del País Valencià de convocar-los. Proposà que s'incorporés com a entitat convocant dels futurs congressos la Societat Andorrana de Ciències, «que tan destacada actuació tingué en l'organització d'aquest Congrés», i que fou aprovat per unanimitat.

Els Catorzè i Quinzè Congressos han estat convocats per les quatre entitats: Acadèmia de Ciències Mèdiques de Catalunya i de Balears, la Societat Catalana de Biologia, l'Acció Cultural del País Valencià i la Societat Andorrana de Ciències. Al Quinzè Congrés, i només en aquesta ocasió, s'hi ha afegit la Universitat de València.

First main paragraph of text, containing several lines of faint, illegible script.

Second main paragraph of text, continuing the faint, illegible script.

Third main paragraph of text, continuing the faint, illegible script.

Fourth main paragraph of text, continuing the faint, illegible script.

Fifth main paragraph of text, continuing the faint, illegible script.